

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 229/2023-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], zastúpenej Mgr. Petrom Troščákom, advokátom, Hlavná 50, Prešov, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Pc 23/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Pc 23/2019 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Prešov **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Pc 23/2019 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **500 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Prešov **p o v i n n ý** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Prešov **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **663,57 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 31. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Pc 23/2019 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov, priznal jej finančné zadostučinenie vo výške 4 000 eur a náhradu trov konania.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 229/2023-15 z 26. apríla 2023 bola ústavná sťažnosť sťažovateľky prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka doručila 6. marca 2019 okresnému súdu návrh na určenie vyživovacej povinnosti medzi manželmi a nariadenie neodkladného opatrenia. Okresný súd uznesením č. k. 29 Pc 23/2019 z 5. apríla 2019 nariadil neodkladné opatrenie, ktorým zaviazal odporcu povinnosťou prispievať na výživu navrhovateľky vo výške 1 500 eur. Predmetné uznesenie okresného súdu zmenil Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 24 CoP 149/2019 z 1. októbra 2019 tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol. Okresný súd v merite veci rozhodol rozsudkom č. k. 29 Pc 23/2019 z 27. mája 2021 tak, že návrh zamietol. Sťažovateľka podala proti rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 21 CoP 142/2021 z 15. marca 2022 tak, že zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. O návrhu nebolo do dňa podania ústavnej sťažnosti právoplatne rozhodnuté.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti zrekapitulovala doterajší priebeh napadnutého konania, pričom osobitne poukázala na skutočnosť, že okresný súd v období od marca 2020 do mája 2021 nevykonával vo veci žiaden procesný úkon. V súvislosti s odročenými pojednávaniami sťažovateľka v podstatnom uviedla, že tieto boli odročené z dôvodu vyhlásenia núdzového stavu v súvislosti s pandémiou COVID-19, na žiadosť odporcu, ako aj jej právneho zástupcu.

5. Sťažovateľka poukázala na skutočnosť, že krajský súd v uznesení z 27. mája 2021, ktorým zrušil rozsudok okresného súdu, vytkol okresnému súdu, že nesprávnym procesným postupom, minimálne nevypočítaním účastníkov, znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Napadnuté konanie nie je doteraz právoplatne skončené, pričom prebieha už viac ako 4 roky.

6. Sťažovateľka zhodnotila, že vec patrí do štandardnej agendy všeobecných súdov, kde nárok na manželské výživné je bežným typom nároku, ktorý je uplatňovaný. Neprimeraná dĺžka nie je odôvodnená právnou a ani faktickou zložitou veci alebo správaním účastníkov.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Podľa predsedu okresného súdu z prehľadu procesných úkonov okresného súdu vyplýva, že na priebeh napadnutého konania majú vplyv obštrukcie matky a jej právneho zástupcu napriek tomu, že okresný súd vyvinul značné úsilie, najmä so zreteľom na záujem maloletého dieťaťa, aby vec bola vybavená v primeranom čase a bez zbytočných prietáhov, a preto považuje podanú

ústavnú sťažnosť za neopodstatnenú. Zároveň poukázal na konanie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 47/2023, v ktorom ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovel a ktoré podľa jeho názoru úzko súvisí s napadnutým konaním.

III.2. Replika sťažovateľky:

8. Sťažovateľka v replike spochybnila argumentáciu predsedu okresného súdu, keď v podstatnom uviedla, že predmetom napadnutého konania je určenie vyživovacej povinnosti medzi manželmi, teda okresný súd nemohol vyvinúť značné úsilie so zreteľom na maloleté dieťa, keďže žiadne maloleté dieťa v danom konaní nevystupuje. Dĺžku napadnutého konania preto nemohli ovplyvniť obštrukcie matky. Sťažovateľka nevie o žiadnych svojich obštrukciách a tieto rovnako nevyplývajú ani z prehľadu procesných úkonov okresného súdu. Okresný súd si zjavne neuvedomil, že sťažnosťou je napadnuté konanie o určenie vyživovacej povinnosti medzi manželmi, a teda účastníkom tohto konania nie je žiadne maloleté dieťa a v tomto konaní sa nerozhoduje o výživnom na maloleté dieťa. Sťažovateľka taktiež spochybnila argument, že napadnuté konanie úzko súvisí s konaním ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 47/2023, keďže v danom konaní sa posudzovali prietahy v konaní o rozvod manželstva.

9. Sťažovateľka dala do pozornosti, že prietahy spôsobil výlučne okresný súd svojím nesprávnym a neefektívnym postupom v predmetnej veci, ako aj nečinnosťou. Je nepochybné, že okresný súd v období od marca 2020 do mája 2021, teda po dobu 13 mesiacov, nevykonával žiaden úkon v predmetnej veci, ktorý by smeroval k rozhodnutiu vo veci. Obrana okresného súdu (pandémiou COVID-19) je vylúčená judikatúrou ústavného súdu k pandemickým opatreniam a nedostatočnému personálnemu obsadeniu (či preťaženiu zákonného sudcu).

10. Sťažovateľka ďalej poukázala na skutočnosť, že prvý meritórny rozsudok okresného súdu z 27. mája 2021 bol zrušený uznesením krajského súdu č. k. 21 CoP 142/2021 z 15. marca 2022, pričom krajský súd vytkol okresnému súdu, že neboli vypočutí účastníci konania a že okresný súd nebral do úvahy návrhy na vykonanie dokazovania zo strany navrhovateľky, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Zároveň uviedol, že okresný súd sa má zaoberať predmetom konania vo veci manželského výživného, nie predchádzajúcich konaní o rozvode manželstva či o úprave styku k maloletému dieťaťu. Podľa názoru sťažovateľky je preto nepochybné, že okresný súd vydaním toho nezákonného a predčasného rozhodnutia spôsobil zbytočné prietahy v trvaní jedného roka, keď prebehlo odvolacie konanie, pričom odvolací súd zrušil rozsudok okresného súdu pre závažné procesné chyby.

11. Sťažovateľka napokon zhrnula, že okresný súd nerozhodol v napadnutom konaní po dobu 4 rokov, pričom má zjednodušenú úlohu, keďže nárok sťažovateľky preukazuje dohoda medzi ňou a odporcom uzatvorená 28. júna 2018, ako aj skutočnosť, že odporca predmetné výživné od augusta 2018 do januára 2019 skutočne uhrádzal.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej

lehote je založená na tvrdení o nekonaní okresného súdu v napadnutom konaní, ako aj o jeho neefektívnej činnosti.

13. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

15. Predmetom napadnutého konania je určenie manželského výživného. Ústavný súd konštatuje, že návrhy na určenie manželského výživného v zásade patria medzi bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov. Vychádzajúc z predloženého spisového materiálu, ústavný súd konštatuje, že nič nenasvedčuje tomu, že by išlo o skutkovo či právne mimoriadne náročný spor. Určitá skutková zložitosť je však indikovaná tým, že okresný súd musel vzhľadom na národnosť odporcu opakovane do konania pribrať tlmočníka z nemeckého jazyka.

16. K správaniu sťažovateľky ústavný súd po preskúmaní príslušného spisového materiálu uvádza, že dĺžka napadnutého konania bola ovplyvnená okrem iného opakovanými žiadosťami o odročenie pojednávania zo strany sťažovateľky, ako aj odporcu. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že v súlade s platnou judikatúrou ESLP sťažovateľovi síce nemôže byť vyčítané uplatnenie procesných prostriedkov, ktoré mu na ochranu jeho práv poskytuje vnútroštátny právny poriadok, avšak na druhej strane podľa ESLP nemožno pričítať štátu zodpovednosť za prietahy, ktoré v konaní vznikli v dôsledku nutnosti vysporiadať sa s takýmito návrhmi (rozsudok ESLP č. 52859/99 z 25. 5. 2004 Dostál proti Českej republike, § 220).

17. Ústavný súd podotýka, že sťažovateľka mala možnosť aktívnejšie prejaviť záujem o plynulé prerokovanie jej návrhu, keď z obsahu spisu vyplýva, že neurgovala postup súdu a nevyužila ani možnosť podať sťažnosť na postup súdu podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý je prostriedkom umožňujúcim identifikovať a potenciálne odstrániť zbytočné prietahy v konaní dohľadom predsedu súdu nad plynulosťou konania. Ústavný súd aj tieto skutočnosti vzal do úvahy pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadost'učinenia.

18. Pri hodnotení postupu okresného súdu ústavný súd konštatuje, že celková dĺžka napadnutého konania bola ovplyvnená nečinnosťou, ako aj neefektívnou činnosťou okresného súdu. Nečinnosť okresného súdu ústavný súd zaznamenal v období od 17. marca 2020, keď okresný súd odročil pojednávanie v dôsledku prebiehajúcej pandémie COVID-19, až do 3. mája 2021, keď nariadil pojednávanie na 27. máj 2021. V súvislosti s vplyvom danej objektívnej skutočnosti (pandémia ochorenia COVID-19) na plynulosť súdnych konaní dáva ústavný súd do pozornosti, že, samozrejme, prihliada na túto objektívnu skutočnosť (uvedené ústavný súd napokon už zohľadnil aj

vo svojich niektorých predchádzajúcich rozhodnutiach, napr. vo veciach pod sp. zn. I. ÚS 504/2020, I. ÚS 550/2020, II. ÚS 27/2022, pozn.), no v okolnostiach danej veci ústavný súd poukazuje na charakter napadnutého konania, zastávajúc názor, že ani uvedená objektívnymi okolnosťami spôsobená prekážka nie je spôsobilá okresný súd zbaviť zodpovednosti za jeho nečinnosť a neprimeranú celkovú dĺžku konania.

19. Okresný súd v napadnutom konaní postupoval i nesústredene a neefektívne v súvislosti s dokazovaním (odvolací súd prvoinštančný rozsudok z 27. mája 2021 zrušil a vec vrátil okresnému súdu z dôvodu, že nevykonal nevyhnutné dokazovanie a svoje rozhodnutie riadne neodôvodnil). Z uvedených zistení je zrejmé, že okresný súd nezvolil v súdnom konaní taký procesný postup, ktorý by smeroval k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádza. Rovnako došlo k predĺženiu celkovej dĺžky napadnutého konania o dobu odvolacieho konania a následného opätovného rozhodovania okresného súdu.

20. Ústavný súd nemôže súhlasiť s argumentáciou predsedu okresného súdu, ktorý odkazoval na súvisiace konania o rozvoze manželstva a o úprave styku k maloletému dieťaťu, resp. na konania ústavného súdu súvisiace s danými konaniami. Skutkové okolnosti týkajúce sa uvedených konaní síce demonštrujú postoj sťažovateľky k odporcovi ako otcovi ich maloletého dieťaťa, avšak na druhej strane, keďže predmetom napadnutého konania je úprava manželského výživného, predmet napadnutého konania s maloletým dieťaťom priamo nesúvisí (čo napokon uviedol aj krajský súd v zrušujúcom uznesení). Ústavný súd preto na dané skutočnosti osobitne neprihliadal.

21. Zhrňujúc už uvedené, ústavný súd konštatuje, že okresný súd v napadnutom konaní porušil základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahovo zhodné právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1).

22. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Vzhľadom na to, že v napadnutom konaní nebolo dosiaľ právoplatne rozhodnuté, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov.

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

23. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020).

24. V prerokúvanom prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd v okolnostiach prerokúvanej veci prihliadol na to, že celková dĺžka napadnutého konania bola predĺžená najmä v dôsledku nečinnosti okresného súdu, ako aj vecnej nesprávnosti prvého meritórneho rozhodnutia okresného súdu. Vzal pritom do úvahy aj okolnosti týkajúce sa správania sťažovateľky v napadnutom konaní (body 16 a 17 tohto nálezu).

25. V týchto okolnostiach ústavný súd považuje za primerané priznanie finančného zadost'učinenia vo výške 500 eur pre s'ťažovateľku, ktoré bude povinný uhradiť okresný súd v zmysle § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 3). V prevyšujúcej časti návrhu s'ťažovateľky na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd nevyhoviel (výrok 5).

VI. Trovy konania

26. Ústavný súd priznal s'ťažovateľke náhradu trov konania v uplatňovanej výške, teda v sume 663,57 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), keďže s'ťažovateľka si uplatnila náhradu trov konania za 3 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnej s'ťažnosti, spísanie repliky) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je vo výške 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 12,52 eur, čo spolu činí sumu 663,57 eur. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vo veci náhrady trov konania s'ťažovateľky rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu s'ťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. júna 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu